

se razdeli še potem carina in kar je s kupčijo še v tesni zvezi, na širje polje in takó se tudi izguba ali dobiček porazgubita, ter jih ne čuti nobena zvezna država preveč. Nove trgovinske pogodbe naše trpé 12 let, tudi to jih priporoča; upajmo torej, da po njih, ako že ne bomo na dobičku, vsaj ne bomo na škodi!

Govor dr. L. Gregoréca.

(V državnem zboru dne 16. decembra 1891.)

III. Govorim naj sedaj o dogodbah, katere so se vršile v Celji za cesarjeve navzočnosti pri vojaških vajah. Te dogodbe so bile nas Slovence globoko užalile. Mesto vsprejelo je cesarja slovesno. Žal, da je porabil nemški mestni zastop to dinastično slavnost za neprimerno, obžaljevanja vredno nemško-narodno demonstracijo. Slovenskih društvom se je udeležba pri slavnostih zabranila in slovensko pevsko društvo, katerega sedež je po pravilih v Celji, moralo je iz mesta ven in še le po dolgih in ponižnih prošnjah posrečilo se mu je dobiti privoljenja, da je smelo presvetlemu cesarju zunaj mesta, v slovenski občini »Celjska okolica«, prirediti primerno ovacijo. Ta ovacija uspela je izborna, kljub temu, da so iz bližnjega mestnega parka nekateri nemškutarski Celjani hoteli na nedostojen način motiti petje a to je njega Veličanstvo cesar zapazil z vidno nezadovoljnostjo.

Za to neslanost pa je odgovorna mestna oblast v Celji in zato se nečem dalje s tem baviti. Vse drugače pa je z ondotnim okrajnim glavarjem. Nemški ta gospod imel je tedaj najlepšo priliko pokazati, kako se je obnašati avstrijskemu uradniku v upravnem okrožji, kjer je več narodnosti; kako je treba nasproti vsem narodom ravnati dobrohotno, nepristransko in pravično. Tega pa ta gospod ni pogodil. Na robe; pridružil se je odkrito za nas žaljivim demonstracijam mestnega zastopa Celjskega, podpiral ga je in varoval s svojo uradniško veljavo. Nekoliko dokazov za to! Prvo je to, da ni pustil, da bi se v avdijenciji poklonili presvetlemu cesarju župani slovenskih kmečkih občin in trgov. To nezasluženo ponižanje moralo je te poštene in za javni blagor požrtvalno delujoče može toliko bolj razžaliti, ker je kmalu potem pri vojaških vajah v Schwarzenau-u presvetli cesar milostno vsprejel ondotne župane.

Hrvatje in Slovenci imajo starodavno navado, da pozdravljajo svoje vladarje z »živio« klici. Slovenski klici pa so gospodu okrajnemu glavarju Celjskemu zoperni in zato jih je na kratko prepovedal. Vozeč se pred cesarjevim vozom z županom mesta Celje, kričal je, ne zmeneč se za svoje dostojanstvo, med mnogobrojno zbrano slovensko občinstvo: »Živio ne smete klicati«.

Ko ga vpraša presvetli vladar po narodnostnih razmerah, odgovoril je neresnično: »Kmečke občine so slovenske, mesto Celje in vsi trgi, razen Braslovč, pa so nemški.« To, gospoda moja, pa ni resnično, kar se da statistično dokazati. Oprostite, da navajam številke. V območji okrajnega glavarstva Celjskega prebiva 138.097 Slovencev in 7867 Nemcev. V mestu Celju je 4655 Nemcev in 1557 Slovencev; v vseh štirinajstih trgih tega okraja prebiva poleg 1227 Nemcev 6757 Slovencev. Malostne manjšine so v trgih: Gornji grad ima poleg 779 Slovencev, 8 Nemcev; Šmarje 270 Slovencev, 7 Nemcev; Št. Jurij 419 Slovencev, 6 Nemcev; Braslovče 311 Slovencev, 2 Nemea in Vransko 621 Slovencev, 2 Nemea, v Mozirji, Ljubnem, Lučah in v Rečici pa so sami Slovenci, in nijeden Nemea.

Politični naši nasprotniki vedó povedati o Sloven-

cih marsikaj slabega in nam le neradi pripoznavajo kake kreposti; jedno pa nam morajo pripoznati, našo neumevno, neizcerno potrpežljivost. Nemske uradnike imamo in se jih še ne branimo, uradnike, kateri ne znajo našega jezika pravilno govoriti, in vendar se nam še smilijo — sam sem bil priča temu —, ako so nam pokazali le malo naklonjenosti, toda vsake potrpežljivosti je kedaj konec in tako tudi tukaj. Gospóda moja! Ako zlorablja c. kr. uradnik svojo oblast, da pokaže osebno mržnjo proti dotičnemu narodu, kakor je to storil okrajni glavar v Celji, tako je to čez mero; ako predstojnik politične uprave naših županov zato, ker so Slovenci, ne zmatra vredne, da bi stopili pred svojega cesarja in če nam prepoveduje pozdravljati ljubljene vladarja v narodnem jeziku in po starodavni navadi: tako je s tem užalil najsvetejša narodna in dinastična čuvstva; ako se pa končno predrzne usiljevati se med nas in našega cesarja in ga prevariti z neresničnimi trditvami, tako je to predrzno, za katero ne najdem parlamentarne besede. Obrnem se do slavne vlade: ako slavna vlada umeje in spoštuje našo 600letno neprestano dinastično zvestobo, našo požrtvovalnost, katero smo vselej in pri vsaki priliki izkazovali, potem naj nas reši takih uradnikov!

Cerkvene zadeve.

Cerkvena glasba.

Nemško cecilijino društvo, ki skrbi za pobožno petje v cerkvi, je v treh dnevih od 24.—26. avgusta pr. leta o priliki 13. svojega občnega zborovanja v Gradci jasno dokazalo, da je oživel božji duh v cerkveni glasbi, duh, ki pometa dozdanjo skladbeno smet iz božje hiše. Dosti se je v tem oziru v raznih krajih zgodilo in doglalo, malo pa še v naši vladikovini. Naše ubogo slovensko-štajarsko ljudstvo je zgrešilo svoje narodno petje in z njim tudi cerkveno; kar poje, to so večjidel tuji »jodler-ji«. In te, ker boljšega ne pozna, poje tudi v cerkvi. Kake, vsedrugečne, resnobnosvete so nekaj se zlivale črez ustnice naših pradedov! (Poglej prvi letnik »Cerkvenega Glasbenika«). Da se ljudsko petje v cerkvi oblaži in postane enkrat dostojno, to je Bogu pri srci. Zato pa naj orglavec pred vsem stori svojo dolžnost in naj začne, kjer še ne dela tako, boljše orglati. Orglanje, ki se sliši po škofiji — izvzemši nekatere župnije delomg — to orglanje ni glashena umetnost, niti glasha, še manje pobožnost v glasbi. Kaj pa torej je? Če je kaj, je le nekoliko svetne ničemurnosti, katera moti navzoče v pobožnosti. Pokazalo se je, da celo v Mariboru taki, ki so znani kot orglavci, ne premorejo pravilno igrati najložje medigre, katera dostaja orglam, kraljici vseh instrumentov. Pomni si: orglanje je molitva v glasovih. Kdorkoli namreč je pri božji službi, mora moliti; zato pa eden moli na rožnivenec, drugi iz bukvice, orglavec pa na orglah. Sveti Duh pravi: »Pred molitvijo pripravi svojo dušo in ne bodi, kakor človek, ki skuša Boga«. Eccli. 18, 23. Ker ne moliš samo z duhom, ampak tudi z donečim soglasjem, katero nabiraš na tipkah, zato ti je treba ročnih vaj, da ne boš na orglah, kakor človek, ki z njimi skuša Boga. Zatoraj spravi si responsorije Foerster-jeve iz Ljubljane, ob enem tudi preludije v koralno-umetelnem smislu; nasvetujem ti Bernh. Kothe-ja predigre, prvi del (v katol. bukvarni v Ljubljani ali pri J. Meyerhoff-u, Bischofplatz, Graz). Vadi se doma vsajeno uro na dan. Nikdar ne preludiraj brez predloge; po predlogah so igrali in igrajo virtuozi orglavci, genijalni umotvorniki. Tako toraj in vsaka medigra, zagotavljam te, ti bo vir zvišenega veselja. Pozen